

передбачені чинним законодавством державні гарантії щодо позачергового отримання житлових приміщень. Тому потрібно прискорити розроблення механізмів забезпечення житлом посиротілих дітей: збереження житла, фінансування заходів для відновлення житла, розширення мережі закладів соціального захисту дітей, зокрема соціальних гуртожитків тощо.

Ключові слова: органи опіки та піклування, діти, контроль, захист, майно.

Ключевые слова: органы опеки и попечительства, дети, контроль, защита, имущество.

Key words: care and care bodies, children, control, protection, property.

БАБИЧ ПРИНА ГРИГОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ЗДІЙСНЕННЯ ТА ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВА НА ОСОБИСТІ ПАПЕРИ ТА ТАЄМНИЦЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Особливу актуальність розвитку права на особисті папери та таємницю кореспонденції набувають в Україні у період конституційного реформування, а саме – у період 1991-1996 роках. В цей час були визнані та конституційно закріплені основні права та свободи людини і громадянина. Статтею 31 Конституції України було закріплено, що кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Вказано, що винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинам чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами отримати інформацію неможливо.

Право на особисті папери та таємницю кореспонденції тісно пов'язане із правом на недоторканість особистого життя, але у Конституції України окремо врегульоване. Тим самим підкреслюється, що право на особисті папери та таємницю кореспонденції пов'язане із іншими сферами права, не тільки із приватним життям людини.

Виникнення поняття особистого життя можна пов'язати із розмежуванням політики та політичного життя та поняттям сфери сім'ї, що було визначено Аристотелем.

Що стосується римського права, то самого визначення особистого життя не проваджувалось, але римське право розмежовувало приватне і публічне право, що підтверджує визнання римським правом приватної сфери.

У серньовіччі правом загалом було врегульовано особисте життя за допомогою кримінальних заходів. Така ж позиція була відображена у

Зводі Законів Російської Імперії, які гарантували недоторканість житла, таємницю кореспонденції, таємницю рахунків по вкладах [1, с. 2332].

Отже, про регулювання права на особисті папери та таємницю кореспонденції можна вести мову починаючи з часів Російської імперії. Покровський І.А. вказує на наявність «особливих прав»: на таємницю листів, на власне зображення та ін. [2, с. 125].

У радянські часи, у період дії Конституції 1977 року право на охорону особистого життя визначалось як «особисте немайнове право громадянина на свободу визначення своєї поведінки у індивідуальній життєдіяльності за власним розумінням, яка виключає будь-яке втручання у його особисте життя з боку інших осіб, крім випадків прямо передбачених законом» [3, с. 39].

Основне регулювання, а саме визначення права на особисті папери було здійснено, звичайно, у Європейській конвенції прав людини і основних свобод від 4 листопада 1950 р.

Стаття 8 Конвенції проголошує чотири види прав, що регулюють сферу приватного життя, сімейне життя, житло та кореспонденцію. Вказується принцип свободи кореспонденції, що стосується відправлення приватних особистих, або сімейних листів, телеграм, а також предметів, що можуть належати до категорії кореспонденції.

У Конвенції немає визначення поняття особистого життя. А Європейський суд з прав людини стосовно приватного життя дійшов висновку, що поняття приватного права, є широким і не може бути визначений вичерпано.

В Конституції України право на таємницю кореспонденції та листування виділяє в окрему категорію прав, тим самим підкреслюючи зв'язок цього права не тільки з особистим життям, але із іншими сферами життя.

В цілому проблеми правового регулювання права на особисті папери та таємницю кореспонденції почали досліджуватись достатньо недавно.

Спроби визначити питання прайвесі здійснювались у Сполучених штатах Америки наприкінці XIX – початку XX ст. ст. Потім вже після Другої світової війни, таке поняття фіксується у Конституціях держав-учасників правових реформ.

Норма статті 31 Конституції України була деталізована та розвинена у статті 364 Цивільного кодексу України. У поняття «кореспонденція» включається письмова кореспонденція (прості, та рекомендовані листи, поштові картки, бандеролі, а також дрібні пакети), та усі інші види кореспонденції (телеграми, телефонні розмови, телеграфні повідомлення, повідомлення електронною поштою, пейджером, SMS та MMS повідомлення тощо).

Що стосується електричного зв'язку, відповідно до статті 1 Закону України «Про зв'язок» під електронним зв'язком слід розуміти передачу, випромінювання або прийом знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних та інших електромагнітних системах. Під поштовим

зв'язком розуміється приймання, обробку, перевезення та доставку письмових відправлень, матеріальних цінностей, виконання доручень щодо грошових переказів, банківських операцій.

Відповідно до статті 27 Закону України «Про зв'язок» вказується, що підприємства мають вживати організаційно-технічні заходи щодо охорони таємниці інформації, яка передається засобами зв'язку.

Правилами користування послугами поштового зв'язку, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22 грудня 1997 р. № 1446 встановлено, що підприємства зв'язку можуть вилучати заборонені до пересилання вкладання (зброя, отруйні, легкозаймисті речовини, тощо).

Згідно зі статей 261 та 262 Кримінально-процесуального кодексу України, накладання арешту на кореспонденцію особи без її відома проводиться у виняткових випадках на підставі ухвали слідчого судді. В розвиток цих норма регулює відносини таємниці кореспонденції стаття 8 Закону України «Про оперативно-пошукову діяльність». В ній саме встановлено, що заходи щодо вилучення кореспонденції проводяться оперативними підрозділами саме як виняткові, у випадках, коли іншим способом неможливо отримати фактичні дані для захисту інтересів суспільства і держави.

Тобто, в розвиток об'єкту охорони даного права було прийнято низку законів та підзаконних нормативно-правових актів у різних галузях права.

Список використаної літератури:

1. Полный свод законов Российской империи (по со ст. на 1 сентября 1910 г.): В 2-х кн. / со ст. А.Л.Саатчиан / под ред. А.А.Добровольского. – С.-Пб.: Изд. кн. маг. И.И. Зубкова под. фирмой «Законоведение», 1911. – Кн. 1. Томы I-VIII. – 3522 с.
2. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. М., 1998, с. 125.
3. Красавчикова Л.О. Личная жизнь под охраной закона. М. 1983, с. 39.

Ключові слова: особисті папери, таємниця кореспонденції, захист.

Ключевые слова: личные бумаги, тайна корреспонденции, защита.

Key words: personal papers, correspondence secret, protection.